

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četrt leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četrt leta 90 kr., ako zadene na ta dan praznik izide Danica dan poprej.

Tečaj XXII.

V Ljubljani 3. grudna 1869.

List 49.

Ni se treba bati deržavam občnega cerkvenega zbora?

Ker se liberalci sploh zelo bojé in so v veliki skerbi, da bi občni zbor kaj ne določil in ne sklenil, kar bi utegnilo biti deržavam na škodo, naj povemo, da se bo nastopni zbor pred vsem postavil nasproti tako razširjajočemu se brezverstvu sedanjega časa. To pa je močno koristno vladarjem samim, kajti brezverno ljudstvo vladati to je reč kaj težavna in pa nevarna, kar je poterdil Voltêr sam, keršanstvu zagrizeni sovražnik na Francoskem, čigar spričalo o ti reči se gotovo ne more v sum devati. Spoznal je ta patrijarh nevere, kakor ga sploh zovejo, da je nevera naj nevarniši zapeljivka, in da stori človeka pripravnega vsakoverstnim hudobijam. Ko so se jeli pri pojedini zbrani prijatelji njegovi D' Alembert in Diderot norčevati s sveto vero ter jo zaničevati, akoravno sam nejevernež in zanikarnež, jim je ukazal molčati, rekoč: „Ukrotite si preglasne jezike pa počakajte, da odidejo strežaji iz sobe, kajti nočem, da bi me že v naslednji noči umorili, kar bi se gotovo zgodilo, ako bi slišali načela naše ter jih sprejeli.“ Ravno ta je tudi pisal: „Ako bi bil knez, ne imel bi gotovo dvornikov okoli sebe, ki bi ne verovali na Boga, ker ako bi se jim kazal dobiček ostrupiti me, kaj bi jih od tega zadrževalo? Vsak dan bi moral potem nasproti za zdravilo strup vživati.“

Cerkev še nikdar ni nepokoršine učila do višjih, temveč: „Vsaka oblast je od Boga, tedaj se ji mora pokoršina skazovati,“ vendar „treba je Bogu bolj pokornim biti kakor pa ljudem,“ ako se kaka svetna oblast naravnost nasproti postavi volji Božji. Tako je učila cerkev od nekdanj, tako bo tudi v nastopnem zboru. Skušnja nas uči, da so načela keršanstva naj bolji, naj hasnovitejši. Na Francoskem se je ob času prekucijskem stavila vsa sreča in blagota na protikristjansko prostomiselstvo, vsa nesreča pa na vero. Zatoraj je oznanila francoska puntarska vlada l. 1793, da ni Boga, in da vsakako zverševanje sv. vere je s smertno kaznijo prepovedano. To bi moralo po rogovilskih mislih obroditi srečo in blagor; ali po grozovitih hudobijah se je spremenila dežela francoska v jamo razbojniško. Zato se je vendar že tudi Robespieru, glavi ostudnega vladanja, nespametno zdelo še dalje pridigovati bogatajstvo, ter je dal oznaniti, zavoljo „soderge“, kakor je rekel, da je Bog, in da je duša neumerjocha.

Cerkev vedno uči in bo tudi na zboru učila neoveržljivo resnico, da je zakon zakrament, da je toraj nerazvezljiv. S tem pa pospešuje нравno, čedno ali spodobno družinsko življenje, in ker so družine podlaga deržavi, tudi tej veliko veliko pripomore. — Cerkev z vsimi pripomočki dela na to, da bi se lepo življenje,

čednost pospeševala, nečednost, pregrehe in hudobije pa zatirale; in ker je neurravnost huda nesreča deržavljanom že za ta svet, bi se morala deržava hvaležno skazovati cerkvi, ter jo, kolikor moč, podpirati. To je časni nagib, sicer pa bodo vladarji, deržavniki, svetovavci in postavodajavci imeli toliko oistrejši sodbo pred Bogom, kolikor več so ljudje s svojim zoperkeršanskim počenjanjem pohujšanja storili in ljudi pogubili. O kako se motijo mnogoteri, poslanci in služabniki v očitnih službah, kateri se veri sovražne skazujejo in ne mislijo na sodbo! M—c

Čertice iz življenja sv. Očeta Pija IX.

(Spisuje A. Zakotkarjev.)

VII. Pij IX, sijajni zgled pravega vladarja.

(Dalje.)

Po svoji maši ostanejo Pij IX vselej še pri eni drugi, ktero ima eden njihovih dvorskih kaplanov. Potem molijo klečé s kakim duhovnom, kakor naj niži mašnik, dnevne molitve iz brevirja. — Ko tako poživijo in pokrepčajo svojo dušo z molitvijo in s sv. obhajilom, zapustijo o pol devetih kapelico in gredo v svojo izbico. Tu dobijo svoj borni zajutrek, nekoliko suharja (presušenega kruha), ki ga pomakajo v kavo zmešano s čokolado, kar Lahi imenujejo „mischio“. — Zajutrikvajo naj raji sami, le včasih povabijo na zajutrek prav imenitne osebe, ktere so bile s posebnim dovoljenjem pri njihovi maši in so prejele iz njihove roke presv. Telo Gospodovo. Le tém, se vé, da se že bolje postreže. Pa tega ne dovoljujejo radi, zlasti mašnikom ne, ker neradi vidijo, da bi leti iz njihove roke prejeli sv. Reš. Telo in bi zato opustili daritev sv. maše, ki je nar večí tolažba za ubogega človeka na svetu.

Že med zajutrikom dajajo svojim naj bližjim služabnikom povelja, kako in kaj se ima zgoditi čez dan. Potem pa hajdi na delo! Najpred pregledajo pisma in prošnje, katerih vsak dan cele kupe dobivajo. Nekatere med njimi so večkrat kaj čudne, pa le še bolj čudna je nepremagljiva potepušljivost, s ktero Pij take reči pregledujejo in rešujejo.

Tu n. pr. piše malo prismuknjen Anglež papežu, da je bolan, da mu udje nočejo več služiti, in prosi sv. Očeta, naj bi oni, ki so naslednik pervaku apostelnov, tudi njemu zaklicali: „Vstani in hodi!“ kakor je enkrat to storil sv. Peter hromemu revežu. — Za odgovor ukažejo, mu poslati deset terdnjakov s pristavkom, da nimajo tiste čudežne moči, kakor jo je imel sv. Peter.

Drugi dan se pripeti, da na umu bolna ženska se naravnost do papeža oberne in jih vpraša za svet v naj tajniši zadevi svojega spola — da ima namreč prav lepo priložnost močiti se, da bi se rada, pa spet ne rada. —

Sv. Oče natihoma položijo obširno pisanje na stran, njihovo smehljanje in namuzanje pa očitno kaže, kaj da si mislijo v možganih nadležne prosivke.

Spet drugi pot prosi kdo „za majhino pomoč“ kakih sto petdeset tolarjev, samo zato, ker bi mu „ravno zdaj kaj prav prišli.“ Tacih in enacih priprostitih reči se nikdar ne zmanjka. Vendar pa pridejo tudi prošnje, ki res iz prave potrebe izvirajo. Take pa sv. Oče prav pazljivo in vidno ginjeni prebirajo, ter skerbijo, da se prosivcem vstreže, če je le moč pa sami pomagajo.

Enkrat jim piše ubog dvanajstleten deček, da mora vsikako imeti 31 paolov*), da bo za svojo mater, ki je bolna in v veliki nadlogi, raznih reči nakupil, in da bo prišel, ako sv. Oče dovolijo, drugo jutro po denar. — Sv. Oče ukažejo, da kakor hitro pride, naj ga k njim pripeljejo. Ko res pride, mu dajo en zlat. „Oh, presv. Oče, saj to ni več, kakor 17 paolov“ pravi otrok, „manjka mi jih še 14, da bi vse nakupil, kar mati potrebujejo.“ Zdaj mu dajo še en rumenjak. „To je tri paole preveč,“ pravi mali deček, „pa nimam nič, da bi Vam nazaj dal.“ Papež se smeha ne morejo zderžati in reko, naj le obderži vse, skrivaj pa pošljejo za njim, češ, če bo res tako storil, kakor je rekel. In ker je storil res tako, ga še enkrat pokličejo in obljubijo, da ga bodo dali v šolo in zanj sami zanj skrbeli. „Lepo zahvalim presv. Oče,“ odgovori otroče, „ali jaz ne morem pustiti matere, zakaj nikogar nimajo razun mene, da bi jim posteljo popravljaj in jesti dajal.“ Ta otroška ljubezen je papeža tako ganila, da so s solznimi očmi rekli: „Ker sta obadva revčka, bom jaz skrbel zate in za mater.“ Pa res!

Spet drugi pot piše skesana deklica, da pred petimi meseci je bila tako nesrečna, da je sladkim besedam verjela, svoj dom zapustila, in da so jo mati hudo kleli. Zdaj pa spoznavši svojo krivico se izserca kesa, da je to storila, in prosi odpušanja ter te milosti, da bi jej preskerbeli kak samostan, v katerem hoče do smerti pokoro delati. — Kaj tacega se jim pa že premisljiva vredno zdi. Precej jo ukažejo poklicati. In ko vidijo, kako se sramote in strahu vsa trese, ji pravijo: „Nikar se ne boj, dete moje. Tisti, ki te je ukazal poklicati, ni sodnik, ampak oče, ki ti bo rad odpustil, ako se odkritoserčno kesaš.“ In zdaj jim pové vso svojo zgodbo od konca do kraja. Napaka je bila sicer velika, pa vendar se je dalo še vse poravnati. Mladeneč, ki ji je bil v spotiko, je bil iz zlahtne, ne dokaj bogate napolitanske rodovine, ki mu ni dovolila zakona s priprosto meščanko. Prepričavši se, da ga v resnici ljubi in da mu zaupa, ji prijazno reko: „Nič več nimaš nazaj iti, ampak v samostanu, kamor te bom rekel peljati, prosi Boga, da ti odpusti, kakor sem ti jaz odpustil.“ Poznej pokličejo še onega mladenča in ga vprašajo, če si res upa jo srečno storiti. Ko ta kazaje na papežev zlati križec, odgovori: „Da, če bi imel biti tudi sam nesrečen, prisegam pri tem-le križcu,“ ga spustijo in mu rekoč čez osem dni spet priti. Pa kako se začudi, ko čez osem dni pridši zagleda deklico, za katero ves ta čas ni nič vedil, klečati pred papežem. Pij se precej k njemu obrnejo, rekoč: „Zadržek tvoje ženitve je že odstranjen“ in k deklici: „Tvoja mati te spet ljubi, kakor so te popred in ti odpustijo, žalost ktero si jim bila napravila, pa tudi starši tega tvojega prihodnjega moža te bodo za svojo hčer sprejeli.“ Oba točita solze hvaležnosti in veselja. Ko sta se oba očistila v zakramentu sv. pokore, je bila čez 14 dni poroka vpričo obojih staršev in zlahtnikov, in mašnik ki ju je poročal, je bil — Pij IX! —

Pa sv. Oče ne dobivajo samo prošenj, večidel so

tudi tolažilne pisma vmes, pisma polne vdanosti in hvaležnosti ter otročje ljubezni, včasih tako priserčne, da se Piju solze uderó iz oči, ki jih prebirajo. Večidel je še kak spominek ali darček priložen, ki je sv. Očetu toliko ljubši, ker pride iz revne roke pa iz dobrega serca. Tako postavim, piše uboga vdova iz Milana, da „bi rada veliko dala, ko bi imela, pa v znamenje ljubezni in zvestobe do sv. katoliške cerkve pošlje dragoceni perstan, ki ga ima po ranjcem, in prosi, naj blagoslovijo njo in njene otroke, ter prav zaupljivo še pristavijo, naj molijo za njenega ljubega moža, da bo rešen, ako še ne more obličeja Božjega gledati.“ Pri drugi priložnosti jim pride v roke pismo, v katerem jim pošlje protestant iz Ljubeka 30 cekinov in jih prosi, „naj blagoslovijo njega in njegovo družino, ker čeravno so protestantiške vere, vendar za nje nebeškega Očeta prosijo.“

Se niso vsega pregledali, kar pride že spet drugo opravilo na versto. Ob desetih namreč se vsakdan začnejo zaslíbe (avdiencije), ki terpe navadno tri ali štiri ure. Najpred pridejo na versto domači duhovni in vradniki, s kterimi se pomenijo in posvetujejo o vladarskih zadevah; potem pa se verstijo tujci, ako so dovoljenje dobili, kar se pa navadno brez težave zgodi. Skoraj noben inostranec, ki ima kolikaj več veljave, te priložnosti ne zamudi. Knezi, duhovni viši in nižji, učenjaki, verniki, drugoverci in nejeverci, vse se shaja, iz vseh delov sveta, in želi očetu vesoljnega keršanstva, naj višemu poglavarju, svoje spoštovanje in serčne želje naznaniti. In častitljivi starček vse, vse po očetovski sprejemajo, se ljubeznjivo z njimi pogovarjajo, jim vstrežajo, če je le moč, za slovo jim dajo svoj blagoslov in večkrat še kak majhen darček za spomin.

Pri sprejemanji navadno sedijo. Kteri pridejo k njim, kleče, ali pa stojé; večidel jim ukažejo, da naj vstanejo, ko so jim kleče poljubili zlati križec na nogi in tako svoje spoštovanje skazali. Samo kardinali in knezi imajo pravico vsteti se.

Kakor pri prošnjah in pismih, tako se tudi tukaj marsikaj pripeti, kar daja lepo priložnost Piju, pokazati svojo poterpežljivost in druge lepe čednosti svojega zlatega serca. Čemur se pa moramo pred vsem naj bolj čuditi, je njihova posebna spretnost in lahkota v govorjenji in obnašanji, tako, da nikdar ne pridejo v naj manjšo zadrego. Zdaj s smešno zdaj z resno, večkrat celo ostro, toda zmiraj s spodobno in ljubeznjivo besedo vedó za vsaki čas primerno in za vsakega pravo povedati, ali vsaj naznaniti. Ta prednost je tako čudovita, da si je ne moremo drugač razlagati, kakor, da jih skoz in skoz nebeška luč razsvetljuje in jim sv. Duh navdaja, kaj imajo govoriti; sej se tudi o svetnikih večkrat bere, da so imeli nekteri posebno gnado druge spoznavati, jim tako rekoč v serce gledati in vselej naj boljše svetovati. V resnici, malo izvoljenih je, ki bi imeli v toliki meri zmožnost vselej prav govoriti, naj si bo v prijateljskem pogovoru s posamesnimi, ali v slovesnih nagovorih pred zbrano množico. Lahkotno, skoraj bi rekel igraje razvozlaajo z dvema besedama naj težavniše vprašanja v cerkvenih, učenostnih in državnih zadevah. Sami ne čutijo, kdaj se jim priprosta beseda neprevidoma razžari v krasen pravilni govor, ki poslušalcem visoko povzdigne duha in ga potem v priprostitih ganljivih podobah polagoma spet pomiri. Z vsakim, naj pride s kterim koli namenom k njim, se znajo, o kateri stvari si bodi, prijazno, učeno, spodbudno, celo navdušeno razgovarjati. V tacih okoliščinah jim pa posebno prav pride večletna skušnja v duhovski in škofovski službi, obhod s tolikimi različnimi osebami, apostolski misijon v južni Ameriki in pa tako jako obširna učenost, ki so si jo s svojo pridnostjo od mladih nog nabirali. Omenimo le nekterih primerljev.

*) 1 paoli velja blizo 1/2 franka, kakih 21 nov. kr.

Pij so bili prepovedali iz raznih vzrokov branje-
cem prodajati svojo berklarijo pred hišami po vzvišenem
tlaku, da ne bi delali napotja memogredočim. Nekteri
gospodarji so močno godernjali, ker so doberšne pri-
hodke za te prostore zgubili. Neki žlahten gospodič,
ki je imel posebno veliko zgubo, se pride pritožiti k pa-
pežu. Pij ga z navadno dobrotljivostjo sprejmo in ga
skušajo pogovoriti. Ko pa vidijo, da je vsaka tolaživna
beseda bob v steno, ga resno prašajo: „Ta policijski
ukaz vam veliko škodo dela, kajne?“ — „Da, sv. Oče,
za kakih tri tisuč zlatov sem naenkrat na zgubi.“ —
„In od kdaj vlečete že toliko najemnine za javno pot
pred svojo hišo?“ — „Pervikrat sem jo v najem dal
l. 1791. Od tedaj se mi najemščina zderžema splačuje.“
— „Šest in petdeset let po tri tisuč škudov, to je sto
osem in šestdeset tisuč: „precejšno številce,“ pravijo
Pij. — „Gotovo“ skliče gospodič, ki je za gotovo mislil,
da bodo preklicali ta policijski ukaz. — „Prav tedaj,
moj sin,“ odgovorijo Pij, „svetujem vam, le prav lepo
mirno pojdite domú, in nikar nikomur ne pripovedujte
skrivnosti, katero ste meni razodeli. Ko bi rimsko mesto
vedilo, koliko število ima še od vas tirjati, stavim, da
vas bi tožilo in bi pravdo dobilo, kajti tlak pred vašo
hišo je mestna last.“

Pruski kraljevič je tudi pred več leti obiskal Pija
IX in jih prosil, naj bi mu kaj zapisali za spomin. V
ta namen jim ponudi podobico, na kateri je bil mali Je-
zušček. Sv. Oče vzamejo podobico in brez kakega po-
mišljanja zapišejo iz sv. pisma ravno tiste besede, ki
za njegovo vero in za mračno družbo — „razsvitljeno“
prostozidarstvo — v katero je bil berž ko ne že takrat
zapisan, niso bile kaj priležne, namreč bosedo, s kte-
rimu je prerok Caharija naznanil, zakaj je imel Zveličar
na svet priti: „Illuminare his, qui in tenebris . . . sedent:
— da bi razsvetil nje, ki v tami bivajo.“ Besede „et
in umbra mortis“ (in v smertni senci) so Pij iz rahlo-
čutja raji izpustili. —

Tej enaka, samo bolj smešna je ta-le: Ko so imeli
francoski vojaki Rim zapustiti, jih je bilo vsak dan vse
polno krog sv. Očeta in so jih tako nadlegovali za kako
lastnoročno pisanje, da je bilo skoraj treba jim prepo-
vedati. Med temi se približa sv. Očetu prostak (ki je
bil viditi „prostak“ tudi gledé uma) s podobico v roki,
ktero jim že od daleč strahoma ponuja. Pij jo vzamejo
in vidijo — svojo lastno sliko, pa neznansko gerdo na-
rejeno. Smehljaje jo opazujejo nekoliko časa, potem pa
dobrovoljno rekó: „Mio figlio, io sono brutto, ma così
brutto non sono.“ (Res je, da sem gerd, moj sin, pa
tako gerd le vendar nisem.) Potem primejo za pero in za-
pišejo pod podobico besede, ki jih je Jezus po svojem
vstajenju učencem govoril, ko so vsi preplašeni mislili,
da je strah: „Ego sum, nolite timere (jaz sem, ne bojte
se) Pij IX!“ — (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. (Letni shod kat. družbe.) 24. dne
p. m. je imela katoliška družba svoj prvi občni zbor
v čitalnični dvorani. Sošlo se je bilo nad 240 družnikov,
domačih in vnanjih, med temi tudi naš slavní rojak
mlgsp. Ignacij Mrak, škof iz Markete v združenih der-
žavah ameriškanih.

Kmaló po peti uri se začne zborovanje, pervosednik
grof Wurmbrand nagovori zbrane s keršanskim pozdra-
vom: „Hvaljen bodi Jezus Kristus“ in obrnjen k mlsg.
škofu Jih prosi blagoslova za pričujoče. — Zbrani kleče
sprejmejo škofov blagoslov in pervosednik na dalje go-
vori blizo tako-le:

Družba naša se je 3. sušca ustanovila, in šteje do
18. novem. 1221 udov, med temi je 377 duhovnikov,

375 moških neduhovnikov in 469 ženskih. V Ljubljani
jih stanuje 556, zunaj pa 665.

Domači kakor vnanji družniki so imeli pri pristopu
gotovo višji namen pred očmi, družba pa je tudi svo-
jim udom v djanji koristila.

Družniki so dobili:

1. Knjižico: „Zlatomašnik sv. Oče Pij IX.“ 2. Pis-
mo sv. Očeta do katoliške družbe. 3. Družniki si lahko
po pravilih sposojajo iz bukvarnice bukev, kolikor jih
potrebujejo.

Tega storiti ne more vsaka bralna družba za me-
sečni donesek 10 kr.

Dohodkov je bilo 2037 gld. — To se je dobilo iz
mesečnih dohodkov 1216 gl. Kar je bilo več plačanega
je zneslo 234 gl. Pri knjižici se je dobilo 112 gl.

Zbor se zato zahvaljuje pisatelju g. dr. Čebašku.

Stroškov je bilo 1861 gl.

Namreč za napravo pohišja . . . 332 gld.

Za sprejemnice . . . 110 „

Za adresno do sv. Očeta . . . 135 „

Skupaj . . . 577 gld.

Te 3 točke odpadejo saj po večjem prihodnje leto.

Družbini tajnik g. dr. Čebašek poroča v daljšem
govoru o družbini delavnosti. Iz tega sporočila zvemo,
da je družbini odbor v 16 sejah skušal zadostovati svoji
nalogi, katero si je postavil v družbinih pravilih.

Že v 1. odborovi seji 5. sušca v čitalnični dvorani
je zbor volil predsednika, njegovega namestnika, tajnika,
knjižničarja in zapisnikarja. Družba si je potem najela
lastno sobo v gosposkih ulicah št. 214.

10. aprila je imela družba v nunski cerkvi slovesno
sv. mašo in 11. t. m. pa v čitalnici besedo. Število udov
se je po tih slovesnostih in po razpošiljanji knjige „Zla-
tomašnik sv. Oče Pij IX“ pomnožilo do 1000 udov.
Osnoval se je v 4. seji gospodarski odsek, ki pregledu-
je in prevdarja družbine dohodke in stroške in v 5.
seji pa bukvarnični odsek.

V tem času se je tudi začelo posvetovati zarad „be-
sednice“ (resource), to je, družbe izmed moških druž-
nikov, ki se zbira za čitanje časnikov in zabavo ali raz-
vedrilo. Več udov je že v ta namen darovalo zdatne
doneske. Zbrali so se družniki, ki želé „besednice“,
12. v. t. k prvi besedični seji in so izvolili odsek, ki
se posvetujejo zavoljo sobe, hišne oprave in hišnega
reda. V sejah 14. in 24. vel. travna se je to posveto-
vanje izvršilo, in potem se je razglasil javni poziv do
vseh moških družnikov, naj bi pristopali k temu ožjemu
društvu. Besednica se je pričela 13. rožnika s pri-
mernim govorom g. dr. Kulavica. Le želeti bi bilo
bolj živega vdeleževanja. Besednica ima že se-
daj obilno število nemških, slovenskih, laških in fran-
coskih časnikov. Poštev (račun) besednice je lo-
čen od počteva katoliške družbe, in tako „be-
sednica“ ni nikakor katoliški družbi v škodo, ampak
vsestransko v pomoč in pospéh.

V 7. odborovi seji se je volil dobrodelni odsek, da
se vresniči §. 2. družbinih pravil, podpirati revne in uboge.

Tudi se je sklenilo, da si družba napravi lastno
bandero in to stvar izroči ženskemu odseku. — Druga
beseda je bila 20. rožnika, kjer se je govorilo, pelo
in srečkalo. Linškemu škofu se je 24. mal. serpana po-
slalo zaupno pismo, na kar so mlsgp. škof priljudno in
osercivno odgovorili 2. kimovca. Med tem časom se je
doveršil imenik ali katalog družbine bukvarnice. Dasi-
ravno se med slovenskimi knjigami marsikaj koristnega
pogreša, se vendar na prvi mah ne more vse tirjati.
Od tega časa so se bukvé bolj pridno na po-
sodo jemale. Dobrodelni odsek je imel več sej, osno-
val je sebi opravični red, da se odboru predloži. —

17. vinotoka so se zbrale gospé in gospodičine, da se dogovoré zaradi bandera, in potem so razglasile po časnikih primeren poziv za denarno pomoč. — Naša družba je odzdravila katoliški družbi v Olomucu na njeno povabilo s telegramom.

V 14. seji se je pohvala izrekla štajerskemu poslancu g. Mihaelu Hermanu, da je tako krepko in nevstrašljivo zagovarjal cerkvene pravice. V 15. seji je odbor odobril opravični red začasnega dobrodelnega odseka. V 16. seji se je posvetovalo in sklepalo o vesoljnem zboru, ker je bil že poprej v 12. seji 24. dan listopada odločen za občni zbor.

Poslednjič opominja častiti gospod k nevtrudljivi delavnosti, da naša družba postane kakor evangelijski kvas, da vsa naša ljuba dežela postane po duhu velika katoliška družba. Da se pa ta namen ložej doseže, naj bi se po nekterih mestih ali večjih farah po zgledu katoliško-konservativnih društev na Štajerskem osnovala podružnice. Vse to je pa tolikanj bolj potrebno, ako se oziramo na duha sedanjega časa. Vse hudo, katero zadeva človeško družbo, pripisujejo zagrizeni sovražniki katoliški stranki. V ta namen se rabi laž, hinavšina. Ako tudi sedaj nevarnost za katoliško cerkev ni še tako velika, bo pa nevarnost v prihodnjič še večja, in krivični preroki še številniši. Zato pa je treba, da se že sedaj družba vversti, oboroži in za bran pripravi. Zoper vse te in take napade naj bo naše geslo: Krepko naprej, da rastemo v spoznanji, učenosti in modrosti. Naše geslo bodi pa tudi kviško, kakor nam vsak dan cerkev kliče.

Z živo pohvalo in občno zadovoljnostjo od strani poslušavcev je sklenil čast. govornik. Pervosednik naznani, da se bo to poročilo tiskalo, vnanjim udom razposlalo, domači ga pa bodo lahko v pisarnici dobili. Pervosednik bere na to pismo družbe sv. Severina na Dunaju, v kateri vabi katoliške družnike v zbor na Dunaj 7. t. m., ko se prične v Rim vesoljni zbor.

Dr. Sterbenec priporoča za patrona katoliški družbi pervaka apostolov sv. Petra, tako da bi zastava na eni strani imela podobo M. D. čistega spočetja, na drugi strani pa Zveličarja, ko izročuje sv. Petru ključ. Zbor ta nasvet radostno sprejme. —

Dr. Vončina vzame v misel redovnico Barbaro Ubrikovo, ktera se je 17. p. m. in v saboto potem v gledališču predstavljala. Ubogi nori Barbari Ubrikovi se ni nikoli sanjalo, da bo ona dala navod gledališnim igravcem, da bi si stergane žepe kerpali. Ko bi bilo tudi kaj nesrečnega nad tem, bi se ne spodobilo, tako samostane napadati. Vljudnost prepoveduje tudi hudodelnike zasramovati, a pri samostanih je to vse drugače. — Pa še preden se je vse to preiskalo, je bila že sodba izrečena, dasiravno je gotovo, da tukaj ni govorjenja o hudodelstvu, k večjemu ko bi bile nune kaj zamudile v postrežbi. Ali je res novošegna učenost tako na slabih nogah, da jo morajo podpirati na kant djani spisavatelji. — Naj bolj jo je pa menda zadel častiti g. govornik, ko je vprašal, ali so taki in enaki vekači zares obsojeni, da dokazujejo svoj opični rod.*)

G. dr. Kosta, poročevalec in prednik dobrodelnega odseka, pripoveduje, kaj je že v to odbrani odsek dogl. Osnoval je pravila, po katerih bo izverševal svojo

delavnost, ob svojem času se bo to razglasilo; hišo dobrodelnih dejanj hočemo zidati, ali to se ne more v enem hipu zgoditi. Dvojna naloga tukaj čaka dobrodelni odsek.

1. Da prosi milodarov; 2. da poiškuje revežev usmiljenja vrednih.

Pri sejah se bode sklepalo, kako se podpira ta ali druga rodovina itd.

Že tri leta so čitalničine gospe in gospodičine skerbele, da se je o Božiču otrokom napravila gorka obleka. Na ponudbo čitalničnega predsednika bo to početje v roke vzela katoliška družba. Izročila je čitalnica 80 gl., lansko leto v ta namen odbranih. — Naprosile so se gospe in gospodičine, ki so pretečene leta delale, pa tudi druge. 14 dni že prav pridno delajo, in tako bo mogoče o božičnem času obleči 60, 80 ali še celo 100 otrok.

Milgsp. knezoškof so v ta namen darovali 50 gl. — Napravila se bode tudi velika beseda v ta namen; to bode prvi nastop našega početja; potrebujemo pa krepke moči, da se v tih žalostnih časih more kaj storiti za siromake. (Konec nasl.)

Iz Dunaja. K. — Že davno mi tako krepke verstice niso prišle pred oči, kakor se nahajajo v nemški knjižici, ki je z napisom „liberal“ prišla na svetlo.¹⁾ Na 51 straneh pisatelj pojasnjuje prvotni in sedanji pomen te besede, ki jo tolikrat slišimo, pa še večkrat bremo. Korenine je plemenite, latinske. „Liberal“ je prav za prav oni, ki ne gleda sebično nase, temuč se darežljivo ana marsikterega dobička drugim na korist. Ali kakor se menda iz naj boljšega vina naj huji jesih stori, so tudi prelepi besedi pravi pomen odvzeli in ga tako sprevergli, da komu reči: „ti si liberal“, bo kmalo toliko veljalo, kakor: „ti si cigan.“²⁾ Prav imaš toraj „Danica“, da v tem pomenu „liberal“ podaljša in ji primeček daješ za „uh.“ — Neusmiljeno odkriva naša knjižica gerdobijo liberaluhosti, kakor se šopiri v javnem življenju, po časnikarstvu, po vedah in obertniji, proti ljudstvu in proti veri. Svoje namene doseči, obeta hribe in doline, blagor doma, moč in veljavo pri ptujih državah, luč, pravo luč, srečo in vse, česar bi serce zaželelo, vse, češ, iz gole ljubezni do ljudstva, ki naj bo zveličano. Ali ko je doseženo, kamor se je merilo, so obljube pozabljene. Pri tem umazanem delu roka roko umiva in laž se z lažjo pokriva, skrivaj pa in na tihem gloje liberalstvo po življu družbinskem, kakor uni červ, ki se zarije lesu v sverž, iz tal po sobi, mizi in stolom v noge zagriže, se nikjer na dan ne prikaže, pa tako temeljito hišno orodje zjeda, da slednjič drugega ne ostane ko tenko poveršje, ki o prvi priložnosti razpade v prah.

Pred vsim pa je liberaluh veri zagrizen sovražnik. Res, da mu okoliščine vselej ne pustijo se tacega kazati, kakoršen je. Takrat graja le, kar je „preveč in prenapeto“, udriha na misijone, jezuite, ultramontance.³⁾

Ali taki „zagorci“ so tudi drugod, ne le v Rimu, in ker so prvi med njimi duhovni, se tudi zanje beseda „klerikal“ prileže. „Liberaluh“ je tedaj tudi katoličan, pa ne „ultramontan“ in ne „klerikal“, toraj brez papeža in duhovnov, on je sam sebi papež in pravi „duhovni kristjan.“

Kadar mu veje vgodniši sapa, to tudi očitno spoznava. „Mi nočemo katoliške, ampak vero keršansko!“ vpije v družbah in po časnikih. Ali pri tem ne ostaja, polovičar ni za nič, on hoče biti napreduh.

Beseda kristjan, če mu ostane po pravici, tirja,

¹⁾ Regensburg, Manz, 1869.

²⁾ Ne vem boljši besede za nemško „Schuft“, str. 41.

³⁾ Mi bi morebiti rekli „zagorce“, ki se radi ozirajo tje „za goro“, na sv. Očeta in njegove naredbe.

*) Vsa ta Barbara-Ubrik povest vzbuja čudne čudne pojme o današnjem veku. — Zdavno poprej so že vedili, da je nuna v Krakovem priperta — zavoljo blaznosti (zmešanosti), — a potrebovali so vzroka, samostane napadati. Tedaj je bila ta reč tako hrupno izpeljana. — Se ve, da Ljubljana ni smela za drugimi ostati. — Nagajivi ljudje pa se vedó šaliti, da ljudje, ki so 17. novembra tako glasno se radovali, ko so bile nune odpeljane v zapor, so drugi dan z lonci prišli pred nunski samostan.

da veruje tudi v dušo neumerjočo in v živega Boga, in sicer tacega, ki se ga mora bati. Da je le zrak primeren, s serčnostjo verže potem od sebe še taci nadlegovani misel verige ter v zaželeni prostosti zmagovavno sebi in drugim laže: „Bog, duša, pravljice svetega pisma, to je k večjemu še za otroke⁴⁾ in stare žene. Nam je večni Bog le ljuba mati narava, ki smo ji s sesticami opicami in z bratci — dragi otroci. Brez sodbe, jeze in serda nas bode o smerti v preljubenzljivo svoje naročje sprejela, pa premlajene v drugi podobi spet kje na zemljo odložila in tako vekomaj naprej v neprenehnem spreminjevanju.“ — Kaj je tedaj „liberaluh?“ na zadnje knjižica vpraša. —

Prav za prav „nič“, ker ni družega ko laž in krivica. — Morebiti se bo kdo o teh versticah razserdil. Pa naj ne pozabi slovenskega pregovora, da pes zacvili, dar mu na noge stopiš, ali če za slovenskega ne mara, naj se spomni unega latinskega: „Nikogar ne imenujem, toraj se tudi nihče ne more čez me pritožiti, ako se poprej samega sebe krivega ne spozna.“

Pri teh besedah se misnuje v misel slavni naš gost, Karol Vogt, od leta 1848 iz Frankobroda Giskrov serčen prijatelj, ki zdaj svojo učenost in bistroumnost nekako tako po Dunaju prodaja, kakor njega dni Markwort po Ljubljani; samo da dražje. Sicer obljubim, ako bo le čas dopustil, več o novi učenosti, po kateri smo z opicami ene rodovine, marsikomu v pojasnjenje priobčiti, se vé s potrebnimi opombami. Za zdaj naj bo dosti le to omeniti, da Vogt, ki ga od leta 1848 Nemci sami zovejo „nemško prase,“⁵⁾ svoje neslanarije razklada v sobani akademiške gimnazije, ki je s cerkvenimi podobami ozaljšana in učencem sicer služi za kapelico in hišo Božjo; le pregrinjalo, ki se med Božjo službo odgerne, zakriva altar. Kdo je tedaj Bog po novem keršanskem nauku? — Ni več skrit pod podobami, temuč viden človek, ki to vživa, kar nekaj Bal o času Daniela, samo da ne skriva. Kakor sem rekel, je vhod tem novošegnim pridigam treba plačati.⁶⁾ Neki dunajski časnik o tem denarju to-le piše: „Po vsaki ceni nam je v veliko večji čast, ako Karol Vogt z deset tisuč goldinarjev naše mesto zapusti, kakor če neki gospodje z geslom „darovi za sv. Očeta“⁷⁾ naš terdo prisluženi denar v večno mesto vlačijo. Vogt nam bo zaklad, ki nikoli ne preide, zapustil; kaj nam pa ostane, kadar uni vitezi (možje) odidejo? Nič družega, kakor prazna želja,“ Bog daj, da bi jih nikdar več ne bilo nazaj.“ — Če tico po petju poznate, pa uganite, kdo je? —

Zdaj pa še nekaj veselega, ali saj ginljivega. Blizo Dunaja je samostan, kjer se redovnice že več let hvalevredno z odrejo zapušenih sirotnih deklic pečajo. Njih marljivost jim je k dobremu imenu pripomogla in mnogo učenk tudi od zunaj pridobila, se vé, da pa tudi marsiktero splošnjemu pogubljenju otela. Ali ravno to njemu, ki je vedno sovražnik našega blagra, in njegovim sužnjim ni po volji. Skoval je že mnogo naklepov zoper samostan, navlekel mu tožbe, in plačila za pravde, da si tudi nobena ni bila zgubljena. Vse preganjanje je le še k temu pripomoglo, da je vstav bil bolj razglašen, v večji časti, pa tudi obilniši obiskovan in podpiran, tako da se je prostor zarad obilnih učenk že večkrat mogel predelati in razširiti. V bližnji okolici se po letu veliko bogatih družin naseljuje, se vé, da tudi veliko rodu Abrahamovega. Je pa tam več odgojilnic, tudi rabina ne manjka, in ne denarja, domačo učiteljico otrokom plačevati. Ali vendar vkljub temu vsemu bilo je

letos v tej samostanski šoli 6 judovskih deklic, ali kerstili nobene niso in ni še „Mortara!“

Mati ene teh deklic je sama hčerko pripeljala v šolo in prosila, naj jo sme obiskovati. Redovnice se obotavljajo in bojijo sprejeti, ali mati pravi: „Saj imamo zdaj brezverske šole; toraj smejo katoliški, luteranski in judovski otroci skupaj.“ — Na to privolijo nekako s strahom. Deklice morejo, kadar keršanski nauk pride na versto, da tudi nerade, iz šole k svojemu rabinu. Ali moliti znajo lepo — po keršansko, nekaj se od drugih deklic naučijo, nekaj pri raznih „neutralnih“ predmetih. Kajti, da si tudi je šola prav po postavi brezverna, pa učiteljice niso brezverne. Dvanajstletna hčerka imenovane matere sama od sebe prav ginljivo večkrat pride molit v cerkev, tudi je petdnevnih vaj pridige poslušala in v pismicu razodela, kolika želja jo napolnuje, biti kristjana.

„Kdaj vendar, o Jezus! boš konec storil mojemu terpljenju,“ je versticam pridjala.

Druge dve še mlajši deklici (sestrici) ste molitev, ki ste je iz bukvic in od družih učenk se naučile, večkrat doma opravljale in celo 5 let starega bratca navadile, da je tudi njemu dopadlo s sesticami kje na skrivaj moliti. Necega dne se skregajo, kakor marsikje. — Mali ni mogel drugač sester strahovati, kakor da jima zažuga, ji očetu zatožiti. „Le naji zatoži,“ mu odgovorite, „bove pa tudi me tebe; saj si tudi sam z nama molil.“ Deček je tožbo popustil. — Naj pa nihče iz tega, da Bog tudi pri hudem vé nasledke na dobro izpeljati, ne sklepa, da so šole brezverne koristne in toraj npravno dopustljive. Kar je samo na sebi slabo, nikdar ni dobro, naj se tudi nasledki prekrizajo.

Non sunt facienda mala, ut eveniant bona.

Iz Šmarije na Dolenskem, 29. listop. — Če se smé ktera fara s cerkvenimi napravami ponašati, bodi mi dovoljeno naj tudi jaz povém, da 28. pretečenega mesca smo tukaj praznovali spodbudno slovesnost, namreč, blagoslovljevanje novih orgelj. Velika množica pobožnih faranov se je bila zbrala k tej svečanosti, ktero so opravljali preč. gosp. kanonik Matevž Meršol. Čast. gosp. Karol Klun, stolni kaplan, pa so po vvodu o glasbi tako spodbudljivo pridigali od poslednje sodbe, da je bilo vse ginjeno v cerkvi. Po dokončanem pravilu je bila zahvaljena pesem.

Pred dvema letoma smo dobili tri nove oltarje, prižnico in več drugih cerkvenih reči; vse to sta nam izdelala naša domača umetnika gosp. Tomec, podobar iz Šentvida nad Ljubljano, in g. Dev, orglarski izdelovalec v Ljubljani, in pa tako lično in umetno, da se sme res pravo mojstersko delo imenovati. Zaslužno hvalo pa moramo dati, našemu prečast. gosp. dekanu M. Brolih-u, ki so s pomočjo svojih faranov nam to povoljno delo dognali; in to brez silnih nakladov, ki kmeta že na vsih straneh stiskajo. Res, take naprave vsacega kristjana — v serce razveselijo, ki stopi v hišo Božjo, po besedah: „Jaz ljubim lepoto tvoje hiše, o Gospod, in kraj v kterem tvojo veličastvo prebiva.“ (Ps. 25, 8.) M. J—r.

Škofje česke cerkvene okrajine poročajo starišem in varhom katoliške šolske mladine svoj višepastirski pozdrav v imenu Gospodovem.

Znano vam je menda, predragi v Kristusu! da smo pri vpeljavi nove šolske gosposke na Českem nedavno dali svojim duhovnom in dušnim pastirjem natančno naročilo. V tistem smo, kar smo verh tega storili tudi že popred, očitno izrekli svoje pomislike gledé posamnih določb novih sedaj vpeljanih šolskih postav, izrekli svojo skerb o prihodnosti šolskih zadév. Prikrivati tu nismo mogli, da se po naših mislih na novo osnovanih šolskih razmerah lahko prikažejo na dat težavnosti in nevarnosti, ki bi znale naj blago nalogo keršanske šole mno-

⁴⁾ Revež pozabil sem bil, da v nekterih krajih „novojereži“ že tudi otrokom v šolskih berilih svetopisemskih povest ne dopuščajo.

⁵⁾ „Das deutsche Reichsschwein.“ ⁶⁾ 5 gl. za osebo. ⁷⁾ Peterspfennig.

⁸⁾ Frommer Wunsch.

gostransko opovirati in bistveno podlago vsacega vspešnega izobraževanja mladosti razmajati do dna. Že zagradel želimo in prosimo drage katoliške očete in varhe verne naše mladine, naj se dajo gledé naših pomislikov in skerbi dostojno podučiti. Vsak duhovni pastir jim bo iz serca rad izročil naše pred omenjeno višepastirsko določilo v pregled, pa radovoljno delil pojasnila in svete v dotičnih vprašanjih.

Dve reči smo imeli v cerkvenem smislu pri tem naročilu pred očmi. Naj pred namreč nismo mogli ne očitno ne molčé odobriti, kar se v novih šolskih postavah ne strinja s cerkvenimi mislimi gledé namena keršanske šole, kar krati pravice Cerkvi in katoliški družini in spolnovanje obestranskih dolžnosti pri novih šolskih razmerah bistveno zavira. Drugič pa nismo hoteli prezreti tudi svoje dolžnosti, po kateri nam je podučevanje in odgojevanje keršanske mladine pri vseh okolnostih po moči pospeševati, dokler nam ne stavi ovir zunanja moč ali pa domišljjevanje, da imamo odobriti cerkveno nedopustljive načela gledé razmer med šolo in cerkvijo.

Po resnem prevdanku svojih dolžnosti, skerbeti za verno šolsko mladino, in vseh pri nas obstoječih razmer smo dovolili svojim duhovnom in vernikom, vdeleževati se po razmerji postav novega šolskega nadzorništva, pa tudi le s tem namenom, da tako zastopajo pravice, ki jih ima Cerkev in katoliška družina, in le dokler jim bo to z vspehom mogoče.

Blagor vaših otrok, dragi očetje in matere! bil je edini razlog, ker sveto nam je in nam ostane naročilo našega Zveličarja: „Pustite malim k meni in ne branite jim.“ V spominu na to božje naročilo bomo si mi in naši dragi duhovni neprestano z vsimi močmi prizadevali ter krepko se borili, da ostanejo za vaše otroke odločene šole, kakor doslej, katoliške šole in da se po moči odstrané nevarnosti, ki bi iz novih šolskih razmer znale izvirati za cerkveno-versko odgojitev vaših otrok.

K temu nam je pa poleg Božje pomoči še sosebno potreba krepkega sodelovanja naših vernih očetov. Vi, dragi stariši in gojitelji naše mladine, morate to delo z nami deliti, z nami se zato boriti.

Otrok je naj pred lastnina starišev, je njih lastno meso in kri, mora biti in ostati naj svetейša in dragoceniša vlast družine. Kakor so stariši po natornih postavah in svoji vesti dolžni skerbeti otrokom za potrebno hrano in životno postrežbo, tako je tudi po ravno tisti postavi dušno izobraženje in odgojitev otroška v prvi versti njih pravica in njih dolžnost. To je naj svetейša zasebna pravica, ki je ne more nobena oblast zemeljska kratiti, dokler stariši spolnujejo svojo tej družinski pravici dostojno vestno dolžnost odgojevanja. Osamljeno stoji v občni povestnici špartansko Likurgovo zakonstvo (postavodajstvo), ki je zlobno starišem odreklo pravico do njih otrok ter jo prilastilo državi, ki je imela tedaj pravico pri porodu določiti otroku smert ali pa življenje ter ga brez pripomoči rodnikov po svoje odgojiti. Po pravici nosi Likurgova vstava zaradi tega samovoljnega seganja v brezdomno in naj nežnišo družinsko pravico černo znamenje na čelu za vse prihodnje čase, dasi je oni zakonodavec rodnikom s pravico odgojevanja odvzel tudi skerb za prereditev otrok.

Kot vredena pripomočna vstava za izomiko in odgojitev mladine je družini šola pri roki. Ako se hočejo ali morajo stariši okleniti te pripomoči, ker jim ni mogoče svojih otrok samim na vse strani dostojno izobraziti in popolnoma odgojiti; jim je, se vé da, pred vsem dolžnost žrtvovati za šolo, ki pomaga družini otroka odgojevati, vse, kar je za njo potrebno. Nasproti so pa tudi oni prvi, ki imajo neodtegljivo pravo, zahtevati, da se verši šolski poduk v popolnem soglasju z domačo

odgojo; da, celó vest jih veže od šole tirjati poroštvo vzajemnega sodelovanja z družinskim odgojevanjem.

To pravico zastran šole morajo pa stariši, sosebno z ozirom na versko odgojitev svojih otrok, v popolni meri zahtevati. Sej vendar hočejo, da njih otroci romajo po tistem potu svojemu večnemu namenu nasproti, kateri se njim zdi edino pravi. Naj tedaj stariši in varhi po pravici in dolžnosti svoji zahtevajo, da se omikovanje in šolsko odgojevanje otrok in varvancev popolnoma vjema z njih verskim prepričanjem.

V tej zadevi se sploh nima družina vravnati po šoli, temveč mora šola jemati ozir na družino, in šola, ki ne deli otroku omike in odgoje, ki bi se vjemala z njegovim verskim spoznanjem, ki se tedaj ne meni za dotične družinske pravice in dolžnosti, ne more biti bogoljubnim starišem po nobeni ceni zaželena pripomočna družinska vstanova.

Kot zvesti verni udje sv. Cerkve si tedaj katoliški stariši niso v stanu nič bolj goreče želeli, kakor da se njih otroci v tesni zvezi s Cerkvijo, tedaj katoliško odgoje in izolikajo; skerbeti jim je tedaj za to, da se tudi v šoli zagotovi in deli njihovim otrokom blagoslov katoliške izreje.

Po kateri poti so v stanu gledé šole vzdržati svoje pravice pri sedanjih razmerah in zadostiti naj svetейši dolžnosti svoji oziroma na verstveno-katoliško izoliko in odrejo svojih otrok, hočemo to-le omeniti: 1. Med tem ko so bile do sedaj naše ljudske šole v ostrem pomenu besede farne šole, v katerih se je delil ves poduk v soglasji z verskim spoznanjem šolske mladine, prepusti se sicer po novih postavah poduk v keršanskem nauku, se vé da, Cerkvi; toda poduk v družih učilnih rečeh je oproščen vpliva vsakoršne Cerkve ali verske skupšine. In med tem ko so nadalje naše farne šole otroci družih verskih ločin do sedaj le izjemoma smeli obiskovati, vendar tako, da se ni kratil katoliški značaj teh šol; morajo te po novih postavah pod zapovedjo sprejemati otroke brez razločka med različnimi verstvi, in bi toraj svoj pomen kot katoliške farne šole izgubile, ko bi se zaradi teh pri podučevanju v svetnih šolskih predmetih prav nič ne gledalo na vero katoliške mladine. Po dopuščenji teh postavnih določb bi se vseskozi lahko primerilo, da bi tu pa tam in sosebno v srenjah raznih vér prirasle na dan tako imenovane brezverske, t. j. take šole, v katerih bi se razun poduka v keršanskem nauku pri drugoverstnem podučevanju in odgojevanji prav nič ne gledalo na versko spoznanje učencev. V tako osnovani šoli bi se učenik, če bi bil tudi on sam in večina učencev katoliške vere, pri svojem podučevanju ne sklicaval lahko na katoliško vero, ne smel bi na pr. o spovedi in zakramentu sv. Rešnjega Telesa nič čerhniti, tudi bi težko opravljal v šoli vaje katoliške vere, ker bi se znali starši drugovernih učencev pritožiti, da se ti motijo v njih nekatoliški ali izraelski veri. V takem stanu bi se tedaj svetni učitelj tudi pri naj bolji volji ne mogel več kot sodelavec dušnega pastirja vspešno vdeleževati pri cerkveni odgoji šolske mladine, — ne bil bi več vsestransko zaupljivi pomočnik in namestnik katoliških starišev pri veri primernem izobraževanju njihovih otrok. Lahko sprevidno bi taka šola starišem katoliške mladine nikakor ne mogla biti všeč in bi nikomur ne zadostovala, ker ne vstreza opravičenim zahtevam in željam gledé verskega odgojevanja otrok.

V oziru na žalostni in pogubni stan takošne šole je dolžnost vseh vernikov sploh, sosebno pa vseh veri zvesto vdanih katoliških starišev, pri vsaki priložnosti, toda vsikdar na postavni poti, odkritoserčno poganjati se za svoje prepričanje, da namreč pri sedanji šolski zaveznosti naprava taci brezverskih šol ali pa prestroja dosedanjih šol v brezverske jim je žaljenje pravic, in

da v tem ne vidijo družega kakor oviro vsacega vspešnega poduka, zapreko keršanskega odgojevanja mladine, pretečo nevarnost državi in Cerkvi, pa vsakršnemu družinskemu in občinskemu življenju. Zavezani so tedaj zavoljo svoje vere vpeljavo takošnih šol z vsemi postavnimi sredstvi zabraniti in če bi se to ne posrečilo, rajše tudi z večimi žertvami katoliške zasebne (privatne) šole napraviti; pravico imajo pa tudi zahtevati, da se našim dosedanjim farnim šolam na nobeno stran ne jemlje katoliška lastnija; večidel izmed njih so se kot občinski udje morali vdeleževati z mnogimi stroški naprav in vzdrževanja teh šol, in mogli se bodo vdeleževati tudi še zanaprej.

Te pravice se bodo tem bolj gotovo prav svobodno poprijemale, ker nove šolske postave nikakor ne zaupajo naprav brezverskih šol. Nadalje tudi zato, ker so stariši po postavi zavezani otroke od 6. do 14. leta v šolo dajati,*) država pa zahtevati ne more, da bi bilo odgojevanje njih otrok v zapovedani šoli nasproti domači katoliški odreji, in da bi se tako kakor že koli kratila vestna prostost starišev, kakor tudi izpolnovanje njih vestne dolžnosti gledé cerkvene odgojitve otrok.

Ako verh tega naša vlada v novi postavi ljudske šole zaznamuje versko-nravno odgojitev mladine kot prvotno nalogo ljudskih sol,**) bodo naši katoliški stariši ravno v tej določbi našli vgodno priliko in postavno pooblastenje delati na to, da dobivajo njihovi otroci v javnih šolah, ktere morajo po postavi obiskovati, njih veri dostojno, tedaj katoliško versko odrejo. (Konec nasl.)

Poreški in puljski škof mlgsp. Juraj Dobrila so pred svojim odhodom v Rim v obširnem pastirskem listu do duhovstva in ljudstva razložili pomen cerkvenega zbora. Ta-le kratki posnetek iz tega tehtnega pisanja kaže ob po večem zgodovino in pomen cerkvenih zborov sploh in sedanjega posebej. Sin Božji je poslan od Očeta na svet prineset ljudem zveličavno resnico, odpusenje grehov in milost Božjo. Rekel je pa: „Kakor si ti Oče mene poslal na svet, tako tudi jaz nje pošljem,“ namreč aposteljne, in jim je dal oblast vso, ktero je sam prejel od Očeta, rekoč: „Kakor je Oče mene poslal, tako tudi jaz vas pošljem.“

In ko jim je to rekel, jih je navdihnil ter rekel: „Prejmite sv. Duha“ itd. Nadalje list še z mnogimi izreki iz sv. pisma terdno dokazuje, da so aposteljni in njih nasledniki od Kristusa tisto oblast prejeli, ktero je imel sam, in da jim morajo torej vsi verniki pokorni biti. — „Jaz sem z vami vse dni do konca sveta,“ je rekel Zveličar, — tedaj ne le „z aposteljni,“ ampak tudi z apostoljskimi nasledniki, ktere so posvečevali in škofo postavljali vse zapored do današnjega dne in jih bodo do konca sveta. Ravno tako jim je „sv. Duha obljubil do konca sveta, ktereга svet ne more prejeti, v aposteljnih pa bode bival“ (Mat. 28, 21.).

Enako nadalje dokazuje pastirski list, kako je Kristus sv. Petru „ključe nebeškega kraljestva“ — oblast svoje cerkve — izročil (Mat. 16, 21.; Jan. 21, 15. 17.), ter mu morajo vsi Kristusovi verniki pokorni biti, kteri se hočejo zveličati, ker vse je sv. Petru na pašo dal: „Pasi moje ovce, pasi moje jagnjeta.“ Razkazano je nadalje prav jasno iz djanja aposteljskega, da je sv. Peter v resnici precej po Kristusovem vnebohodu imel in skazoval pervenstvo med aposteljni o vsaki priliki in vse skozi, in obhajal je z njimi prvi cerkveni zbor ali koncil v Jeruzalemu. (Dj. ap. 15.) Sv. Peter je ondi govoril razločno besedo, in ta zbor je bil izgled vsem naslednjim cerkvenim zborom. Sv. Oče rimski papež, namestnik Kristusov, ima oblast in pravico sklicati cerkveni zbor in mu predsedovati, z njim pa zborujejo škofje, ki so nasledniki aposteljnov. S

pomočjo sv. pisma in besednega izročila papež in škofje preiskujejo in presojujejo reči, potrebe in nauke, zavolj kterih se cerkveni zbor skliče. „Dalje pravi pastirski list po besedi: Kadar je učivna Cerkev na vesoljnem zboru zbrana, takrat ona ne postavlja in ne razglašuje ne novih resnic in ne novih naukov, tudi ne novih členov vere in nravnosti (čednosti), kakoršnih ne nahaja v sv. pismu in ne v besednem apostoljskem: temuč učivna Cerkev uči le, bolj jasno in razločno razpravlja, zoper nevernike in krivoverce brani tisto, kar se je v sv. Cerkvi precej od začetka pa vse do zdaj vselej in povsod učilo, verovalo in spolnovalo. In učivna Cerkev, zbrana na vesoljnem zboru, niti uči niti*) zapoveduje zgolj s človeško veljavo, temuč ona to dela z višjo božjo oblastjo, ktero ji je dal sam Jezus Kristus; in kadar to in tako opravlja, to in tako dela in uči, ona čisto nič ne zajde od sv. vere, in se čisto nič ne zmoti v resnici Božji. Iz tega se izhaja, da ni pravovernikom prosto in na voljo pušeno, Cerkvi zopervati in se njenim naukom vpirati; kajti, ako bi kdo oglušel za njen nauk in se ji hudovoljno in terdovratno ustavljal, on bi ne bil več ud sv. Cerkve in ne vernik Jezusa Krustusa.“ To dalje zopet skazuje iz sv. pisma in iz ravnanja aposteljnov. „Ako kdo Cerkve ne posluša, naj ti bode ko nevernik in očitni grešnik.“ (Mat. 18, 17.) (Konec nasl.)

Devici brezmadežno spočeti v poslavo in priprošnjo.

Marija, Deva Ti vsemila,
Vsečista, brez vseh zlosti pég,
Ki pneš čez rajsko carstvo krila
Goneča roje vražne v beg,
Ti Cerkvi bran in ščit jekleni,
Gomazni groza, strah, pekleni.

Ti, ki krog čistega se čela
Ovija zvezd Ti jasni splet,
Ti v roki lilija prebela
Razsipi vonj — nevelhi cvet,
Pod nóge kloni jasno lice
Prečiste mesca serp Device:

Pred Té, Kraljica svitlo-mila,
Kneginja vzvišenih nebes!
Polagamo priporočila,
V Té vpiramo pogled očes;
Pod varstvo vzemi močno svoje
Častivcev vernih vdane voje.

S priprošnjo močno svojo brani
Vesoljne Cerkve sveti dvor,
Pastir naj viši, ves naj zbrani
Zročen bo v bran Ti Cerkve zbor.
Da laž razperhne, vara zgine,
Ter lepših dób nam žar posine.

Marijin sluga.

Razgled po svetu.

V Jeruzalemu je svitli cesar blag spomin zapustil. O prihodu je ostal cele pol ure sam v tesnem prostorčku — Božjem grobu, kjer je bil Zveličar pokopan. Dese-tega listopada je bil na ravno tem mestu pri sv. Obhajilu, — tudi veči del njegovega spremljavstva z njim. Božji grob popotnika posebno gine; o tem kraju velja: „Tukaj je dobro biti.“ Naslednji dan je bil pri mertvaški maši za brata ces. Maksimilijana v kapeli sv. Helene; ondi je namreč nov altar, ki ga je bil Maksimilijan napravil in si je bil zato starega sprosila in za spomin se-

*) Postava ljudske šole od 14. majnika 1869, §. 21.

**) Ravno ondi §. 1.

*) Iz tega (razun nekterih tiskarskih pomót) prav lepo v ilirščini pisanega pastirskega lista naj bi se slovenski pisavci učili Slo-venec sicer malo znano veznico „niti“ prav rabiti, ktero do- stikrat tako čudno „maltretirajo,“ da je joj. Vr.

boj vzeli. Vse znamenitiše kraje je cesar obiskal in do-
brodelne katoliške naprave je velikoserčno obdaroval.

Na Dalmatinskem ima cesarska vojska nesrečo. 17. u. m. so na severno stran od Katora na enkrat zagnali 4 kerdela proti Cerkvici in Dragalju, tedaj do verha bokeljskega okraja. Misliti je, da so z veliko naglico hotli kaj opraviti, ter bi se imeli o bližnji cesarjevi povernitvi s čim skazati. Zgodilo se je ravno nasprotno. V soteski Ham-u so uporniki po noči napadli Auerspergovgo kardelo, mu vzeli veliko mul z živežem in še njegovo skrinjo z mnogotero robo in on sam je bil v nevarnosti. Terdnjavo Dragalj na naj gornjem koncu so sicer z živežem za 3 mesce previdili, vendar v manj kot enem tednu so se morale vse kardela v uterjene kraje k morju nazaj umakniti. Dr. Giskra s svojimi vojvodi ni srečen. Časniki se prepirajo, kdo je nesreče kriv, kaj bi bilo zdaj storiti itd.? Pa kaj to pomaga? Naj bi bili o svojem času nedolžni konkordat in „Barbaro Rubrikovo“ pri miru pustili, pa gledali, da bi čedalje bolj terpinčena Avstrija „Barbara Rubrikova“ ne postala; verjeli naj bi bili tudi nekoliko, kar so katoliški in slovanski časniki svetovali, napovedovali, pred čimur so svarili: pa bi utegnili v marsikterem oziru bolje biti. Ako se krotenje prične na spomlad tudi s 40 tisučeri, kakor se govori, kdo si je svest vspeha v unih krajih? Naj prestopijo črnogorske meje, je evropski ogenj na dnevu, ki ga utegne sultan slabo gasiti, kateri je že tako v prepiru z egiptovskim namestnim kraljem. Morebiti bi bila mirna sprava še naj bolje, kar se zdaj dá doseči.

Razne novice. Daje se upanje, da že ob novem letu neha kolik ali štampelj za časnike. — Znanega burvža Markworta so menda v Terstu zaperli. Preiskavali so poprej njegovo stanovanje. Ali tako kratka je „glorija“? — Govori se, da svitla cesarica se podá v Rim. —

Iz Ljubljane. Mil. naš knez in škof Jernej Vidmar so se s preč. g. dekan. dr. Pogačarjem po noči od srede na četrtek po železnici podali proti Rimu na cerkveni zbor. V sredo, 1. grudna, so bili ob ¼ 10 v stolni cerkvi pri sv. maši v pričo pp. nn. gg. korarjev, vsega bogoslovstva in mnozih vernikov; dali so še sv. blagoslov in prejeli poslednjič sami blagoslov s presv. Rešnjim Telesom za srečen odhod. Tudi katoliška družba je bila zastopana pri tej sv. maši. Dan poprej ob 10 dopoldne so se z gg. korarji in profesorji vred ljubljanski duhovni vsih duhovnij pri njih poslovili. Odrinili so najprej v Gorico ter bodo z višjim škofom goriškim in teržaškim mil. škofom skupaj v Rim popotvali. Gotovo, vsi verniki bodo mil. vikšega pastirja spremljali s svojimi molitvami in serčnimi vošili, da bi dobro opravili in se srečno domú vernili.

Katoliška družba bo v spomin na začetek vesoljnega cerkvenega zbora v god čistega spočetja, to je 8. t. m., imela ob 10 dopoldne v nunske cerkvi slovesno sv. mašo (upa se, da poprej bode kratka pridiga), in popoldne ob 5 v Reduti nekaj govorov v slovenskem in nemškem jeziku. Družniki so k tem slovesnostim priljudno povabljeni.

Katoliško društvo. Pri občem zboru tega društva 24. t. m. bilo je oddanih 232 volilnih listov, akoravno se veliko nazočih družbenikov volitve ni vdeležilo. Z večino glasov od 224—232 so bili v odbor za katoliško družbo zvoljeni gg.: Dr. E. H. Kosta, dr. And. Čebašek, Fr. Drašler, Janez Flis, Gustav Garrich, Mat. Gerber, dr. Janez Gogala, L. Jeran, Anton Klein, Karol Klun, Jan. Kovač, generalvikar Fr. Kramar, Karol Laheiner, Mat. Močnik, Henrik Ničman, Jan. Novak, Matevž Šreiner, Jož. Šventner, dr. J. Šterbenec, Mat. Tuma, kan. Peter Urh, prof. dr. Leon Vončina, Helvik grof Wurmbrand in Viljem gr. Wurmbrand.

V odboruvi seji 28. t. m. so bili izvoljeni: Za predsednika grof Viljem Wurmbrand; za predsedn. namestnika dr. E. H. Kosta; za tajnika gg.: dr. And. Čebašek in Jan. Flis; za knjižničarja dr. Juri Šterbenec; za denarničarja g. Mat. Gerber; za zapisnikarja g. Mat. Močnik.

To družbenikom naznanuje za odbor:

Vil. gr. Wurmbrand m. p.

Severinska družba. na Dunaju vabi tudi kranjsko kat. družbo na svoj občni zbor, ki ga bo obhajala v god čistega spočetja (v Sofienbadu Landstrasse) o ½ 6 zvečer.

Mil. škof Ign. Mrak so v nedeljo-večer odrinili iz Ljubljane v Terst in od ondod v Rim. Po „Danici“ in tudi po družih potih so prejeli mnogo darove za svoj misijon in za popotvanje na cerkveni zbor; naročili so torej, da naj „Danica“ vsim skupaj naznani preserčno zahvalo. Molili bodo za dobrotnike v Rimu in v svojem misijonu, in svesti smo si, da bo Bog stoterno vsim povernil. Odšli so s tem odmenom, da se zopet nazaj k nam povernejo, kakor bo priložnost, ali ob koncu zbora, ali morebiti tudi še vmés. Kar bode med tem darov zanje prišlo, jih jim bomo zopet takrat oddali. Povemo naj, da na prošnjo prijatlov so se dali fotografirati, in pri vredništvu „Zg. Danice“ se bo dobivala njih podoba, kakor Baragova. Obljubili so mil. gospod kaj naznanovati, kako se jim bo godilo itd. Bog jim daj srečno pot in enako povernitev.

Prav rabnih in koristnih, zopet novih bukev zamorejo dobivati gospodje tako, da namesto plače zanje mašujejo. Vr.

Obsojen. V sredo, to je 1. grudna, je bila v deželni sodnji obravnava zoper gosp. Jan. Koprivnikarja, kaplana v šent-Jurji, kateri je bil tožen, da je v pridigi govoril zoper nove postave, cesarja, ministre in deržavni zbor ter poslednjič rekel, da poslušavce od pokoršine odveže. Zavoljo poslednjih besed je bil zatoženec obsojen na dva mesca. G. Koprivnikar je terdil, da je on vselej učil pokoršino, kolikor ni zoper Božje zapovedi pa da ljudi nikoli ni od pokoršine odvezoval. Zagovarjal ga je čversto g. dr. Kosta, kateri je zdajci napovedal sklic na višji sodnijo.

Spod Nanosa. Vsako leto se v nedeljo po sv. Martinu v farni cerkvi v Hrenovicah snide obilno pobožnega ljudstva, ali toliko kakor letos se ni še morebiti nikdar ljudi sošlo, ker pričel se je bil ta dan sv. misijon. Ni me volja te slovesnosti obširno popisovati, ker godilo se je kakor drugod tudi tukaj v naj lepšem redu. Tudi ne bom popisoval trudivne in goreče delavnosti vv. čč. oo. misijonarjev, ker vem, da ne išejo hvale; čuditi se je moral sleherni gorečnosti faranov, kateri se niso utrudili sv. misijona se vdeleževati, če je tudi nekatere dni bilo neugodno vreme. Bilo je okoli 4000 obhajanih. Posebno zadnji dan pri blagoslovu misijonskega Križa je bilo silno število ljudi nazočih, ki so s solznimi očmi gledali v križ, kateri jim bo, kakor je pesem naznanjala, vselej „življenja luč in nebeški ključ.“ Vidilo se je pri tej priliki, kako je slovensko ljudstvo za dobro vneto; čeravno tukajšnji farani veliko zahajajo po delu in kupčii v kraje, kjer obče vajo z brezbožnimi in slabovernimi, vendar so vsi, kolikor je znano, o sv. misijonu svojo versko zavest očitno z besedo in djanjem pokazali. Bog ohrani to katoliško gorečnost!

Dobrotni darovi.

Za mil. škofa Mraka. P. g. k. P. U. 1 st. dvajsetico. — Elizab. devica 1 staro dvajset.